

I. DEFINICIJE

1. **Primesi**

Primesi so snovi, ki niso osnovno žito neoporečne kakovosti.

Osnovno žito neoporečne kakovosti so zdrava, zrela, cela in nepoškodovana zrna vrste, kateri žito pripada.

2. **Lomljena zrna**

Lomljena zrna so zrna osnovnega žita, pri katerih je deloma viden endosperm. Sem spadajo tudi zrna, ki so bila poškodovana pri mlatenju in zrna brez kalčka.

Pri koruzi so lomljena zrna vsa zrna, ki padejo skozi sito z okroglimi odprtinami premera 4,5 mm.

3. **Nečistoče, ki izvirajo iz žita (=bele primesi)**

Nečistoče, ki izvirajo iz žita, so snovi iz vzorca, navedene v točkah 3.1. do 3.5. te priloge.

3.1. *Zakrnela zrna so:*

zrna, ki po odstranitvi ostalih primesi, ki so opredeljene v tej prilogi, padejo skozi sito z odprtinami naslednjih dimenzij:

pšenica 2,0 mm x 20,0 mm, r. 1,8 mm x 20,0 mm, ječmen 2,2 mm x 20,0 mm.

Pri ječmenu z vsebnostjo vlage 12,5% ali manj so zakrnela zrna tista zrna, ki po odstranitvi ostalih primesi padejo skozi sito z odprtinami 2,0 mm x 20,0 mm.

Sem spadajo tudi nezrela (zelena) zrna in zrna, poškodovana zaradi zmrzali.

3.2. *Zrna drugih žit so:*

vsa zrna, ki ne pripadajo isti vrsti kot osnovno žito.

3.3. *Zrna, ki so jih napadli škodljivci, so:*

zrna z vidnimi poškodbami zaradi napada glodalcev, insektov, pršic ali drugih škodljivcev. Sem spadajo tudi zrna, na katerih se nahajajo insekti.

3.4. *Zrna s spremenjeno barvo kalčka*

Sem spadajo zrna, pri katerih je spremenjena barva kalčka, in tista, pri katerih je kalček normalen in ne kali, semenska ovojnica pa je obarvana rjavo ali rjavočrno. Pri pšenici se do 8% zrn s spremenjeno barvo kalčka ne šteje za primes.

3.5. *Zrna, pregreta med sušenjem, so:*

zrna osnovnega žita, katerih zunanji izgled je spremenjen zaradi sušenja pri čezmerno visoki temperaturi, vendar niso poškodovana.

4. **Nakaljena zrna**

Nakaljena zrna so zrna osnovnega žita, ki kalijo, to pomeni, da je kalček vidno spremenjen, na njem so s prostim očesom jasno vidne primarne koreninice (radikula) oziroma klični list (plumula). Na podlagi teh sprememb lahko nakaljena zrna nedvoumno ločimo od normalnih zrn. Pri ocenjevanju deleža nakaljenih zrn moramo upoštevati splošni izgled vzorca. Pri nekaterih žitih je kalček štrleč, povrhnjica takega kalčka se pri pretresanju lahko pretrga. Taka zrna so podobna nakaljenim zrnom, vendar niso nakaljena zrna in se ne upoštevajo kot taka.

5. **Druge nečistoče (=črne primesi)**

Druge nečistoče so snovi iz vzorca, navedene v točkah 5.1. do 5.7. te priloge.

5.1. *Tuja semena so:*

semena rastlin, kultiviranih ali nekultiviranih, ki niso žita. Vključujejo semena, ki nimajo posebnega pomena, semena, ki se lahko uporabijo za krmo živine, in škodljiva semena. Škodljiva semena so semena, ki so strupena za ljudi in živali, semena, ki ovirajo ali otežujejo čiščenje in mletje žit, ter semena, ki vplivajo na kakovost žitnih proizvodov.

5.2. *Poškodovana zrna so:*

zrna, ki zaradi napada gnilobe, trohnobe oziroma plesni ali zaradi bakterijskih ali podobnih okužb niso primerna za človeško prehrano ali za krmo goveda.

Poškodovana zrna so tudi zrna osnovnega žita, poškodovana zaradi samodejnega gretja ali sušenja pri čezmerno visoki temperaturi. Taka zrna so normalne velikosti, semenski ovoj pa je zaradi pregretja sivorjave do črne barve, medtem ko je zrnje na prerezu rumenorjavo do rjavočrno.

Zrna, ki jih je napadla pšenična hršica (*Contarinia tritici*), spadajo med poškodovana zrna le, če je več kot polovica zrna obarvana sivo do črno kot posledica sekundarnega napada škodljivih organizmov. Če je poškodovana manj kot polovica zrna, se taka zrna štejejo kot zrna, ki so jih napadli škodljivci.

5.3. *Tuje snovi so:*

vse snovi v vzorcu žita, ki ostanejo na situ z odprtini velikosti 3,5 mm x 20,0 mm (razen zrn drugih žit in posebno velikih zrn osnovnega žita) in tista, ki padejo skozi sito z odprtini velikosti 1,0 mm x 20,0 mm. Sem spadajo tudi kamni, pesek, kepice zemlje, delci slame in druge nečistoče, ki padejo skozi sito z odprtini velikosti 3,5 mm x 20,0 mm ter ostanejo na situ z odprtini velikosti 1,0 mm x 20,0 mm.

Pri koruzi so tuje snovi tudi vse snovi, ki padejo skozi sito z odprtini velikosti 1,0 mm x 20,0 mm.

5.4. *Pleve, luske (pri koruzi: delci koruznih storžev)*

5.5. *Rženi rožički*

5.6. *Gnila zrna*

5.7. *Mrtvi insekti in delci insektov*

6. **Živi škodljivci**

II. **SKUPINE NEČISTOČ, KI SE DOLOČAJO PRI POSAMEZNI VRSTI ŽITA**

1. **Pšenica**

Nečistoče, ki izvirajo iz žita, so zakrnela zrna, zrna drugih žit, zrna, ki so jih napadli škodljivci, zrna s spremenjeno barvo kalčka ter zrna, pregreta med sušenjem.

Druge nečistoče so tuja semena, poškodovana zrna, tuje snovi, pleve in luske, rženi rožički, gnila zrna ter mrtvi insekti in delci insektov.

2. **Rž**

Nečistoče, ki izvirajo iz žita, so zakrnela zrna, zrna drugih žit, zrna, ki so jih napadli škodljivci ter zrna, pregreta med sušenjem.

Druge nečistoče so tuja semena, poškodovana zrna, tuje snovi, pleve in luske, rženi rožički ter mrtvi insekti in delci insektov.

3. **Ječmen**

Nečistoče, ki izvirajo iz žita, so zakrnela zrna, zrna drugih žit, zrna, ki so jih napadli škodljivci ter zrna, pregreta med sušenjem.

Druge nečistoče so tuja semena, poškodovana zrna, tuje snovi, pleve in luske ter mrtvi insekti in delci insektov.

4. **Koruz**

Nečistoče, ki izvirajo iz žita, so zrna drugih .it, zrna, ki so jih napadli škodljivci ter zrna, pregreta med sušenjem.

Druge nečistoče so tuja semena, poškodovana zrna, tuje snovi, pleve in luske ter mrtvi insekti in delci insektov.

Pri koruzi so tuje snovi vse snovi iz vzorca, ki padejo skozi sito z odprtinami velikosti 1,0 mm x 20 mm.